

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

**Zavod
Republike
Slovenije
za šolstvo**

Katalog znanja

Madžarščina II

(madžarščina kot drugi jezik)

Srednje strokovno izobraževanje: 487 ur
Srednje poklicno-tehniško izobraževanje: 276 ur

Srednje strokovno izobraževanje: 487 ur
Srednje poklicno-tehniško izobraževanje: 276 ur
MADŽARŠČINA II (MADŽARŠČINA KOT DRUGI JEZIK)
Katalog znanja

Avtorici:

Laura Horvat, Dvojezična srednja šola Lendava
Mária Pisnjak, Zavod RS za šolstvo

Jezikovni pregled: **Argus, jezikovne in druge storitve, Renata Vrčkovnik s. p.**

Izdala: Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Zavod RS za šolstvo
Za ministrstvo: dr. **Simona Kustec**
Za zavod: dr. **Vinko Logaj**

Določeno na 205. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 20. 2. 2020.

Spletna izdaja
Ljubljana, 2020

Objava na spletnem naslovu:

<http://eportal.mss.edus.si/msswww/programi2020/programi/index.htm>

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani
[COBISS.SI-ID=20792835](https://nuk.ub.uni-lj.si/COBISS.SI-ID=20792835)
ISBN 978-961-03-0512-5 (Zavod RS za šolstvo, pdf)

KAZALO

1. OPREDELITEV PREDMETA.....	1
2. SPLOŠNI CILJI PREDMETA.....	2
3. RAZVOJNI CILJI IN UČNE VSEBINE.....	3
3.1. Cilji.....	3
3.2. Tematski sklopi	11
4. MINIMALNI STANDARDI	13
4.1. Splošni opis ravni B2.....	13
4.2. Opis minimalnega standarda za posamezna področja zmožnosti ravni B2	14
4.3. Splošni opis ravni A2.....	18
4.4. Opis minimalnega standarda za posamezna področja zmožnosti ravni A2	19
5. SPECIALNODIDAKTIČNA NAVODILA.....	23
5.1. Razvijanje spretnosti slušnega razumevanja.....	23
5.2. Razvijanje bralnega razumevanja	24
5.3. Razvijanje govornih možnosti.....	26
5.4. Razvijanje zmožnosti pisnega izražanja	29
5.5. Razvijanje jezikovnih kompetenc.....	30
5.6. Književna vzgoja	30
6. PREVERJANJE IN OCENJEVANJE ZNANJA.....	32

1. OPREDELITEV PREDMETA

Madžarščina ima na narodnostno mešanem območju Prekmurja poseben status: je t. i. prvi jezik dijakov madžarske narodnosti ter drugi jezik dijakov slovenske ali druge narodnosti. Slednji se namreč z madžarščino ne srečujejo zgolj v okviru šolskega izobraževanja, saj so vsak dan v stiku z jezikom, kulturo in mediji madžarske manjšine. Učenje jezika podpira tudi bližina Madžarske ter njena vse večja privlačnost v trgovskem, gospodarskem in turističnem smislu. Državi sta sočasno postali polnopravni članici Evropske unije, zato je tudi zaradi nadaljnjega izobraževanja in opravljanja dela pomembno znanje jezikov te regije.

Dvojezični programi SSI in PTI, ki jih izvaja Dvojezična srednja šola Lendava, so namenjeni predvsem učencem, ki so končali dvojezično osnovno šolo, vanje pa se vpisujejo tudi učenci z bližnjih osnovnih šol s slovenskim učnim jezikom. Za njihovo uspešnejše napredovanje v tem (učnem) jeziku in posledično boljše vključevanje v dvojezični pouk pri drugih predmetih, se pouk madžarščine kot drugega jezika, kamor so ti dijaki vključeni, poučuje z delno zunanjo diferenciacijo v vseh letnikih. Dijaki, ki prihajajo z enojezičnih OŠ, dosegajo cilje, učne vsebine in pričakovane dosežke, ki so v učnem načrtu označeni s poševnim tiskom, in glede na predznanje in zmožnosti tudi druge cilje.

V okviru predmeta poteka predvsem učenje jezika s poudarkom na komunikaciji, dijaki pa dobijo tudi pogled v madžarsko književnost, kulturno zgodovino in zgodovino. Uresničevanje ciljev predmeta temelji na razvijanju kompetenc.

Cilj predmeta je, da dijaki do konca 4. letnika dosežejo raven B2 oziroma A2 po Skupnem evropskem jezikovnem ogrodju.

2. SPLOŠNI CILJI PREDMETA

- 1. Dijaki izoblikujejo pozitiven odnos do jezika in kulture z njimi živeče madžarske manjšine.*
- 2. Dijaki usvojijo pogovorno in knjižno madžarščino na višji/vmesni ravni.*
- 3. Dijaki usvojijo komunikacijske sposobnosti, potrebne za opravljanje družbenih dejavnosti, predvsem vsakdanjega življenja, za učenje in opravljanje dela ter olikano jezikovno vedenje.*
- 4. Dijaki razvijajo sodelovalno zmožnost in strategije učenja jezika.*
- 5. Dijaki spoznavajo dela iz madžarske književnosti, dobijo pogled v madžarsko kulturo in kulturno zgodovino.*

3. RAZVOJNI CILJI IN UČNE VSEBINE

V katalogu so cilji pouka opredeljeni dovolj splošno in odprto, da lahko učitelji načrtujejo pouk za doseganje ciljev v programih SSI in PTI. Opisani minimalni standardi znanj, ki jih je potrebno doseči ob koncu programa, temeljijo na zmožnostih in ne na vsebinah, učitelji sami izberejo ustrezne vsebine ter uporabljajo metode in oblike dela za doseganje teh ciljev glede na zmožnosti in zanimanje dijakov.

3.1. Cilji

3.1.1. Komunikacijski nameni in pojmovni sklopi

Komunikacijske namene in pojmovne sklope razvijamo na vseh štirih področjih zmožnosti.

Komunikacijski nameni

Dijaki:

Komunikacijski nameni, potrebni pri družbenih stikih	znajo: pozdraviti, se posloviti, ogovoriti, se predstaviti, poizvedovati po čem, odzvati se na zanimanje, zaprositi za dovoljenje in se na to odzvati, zahvaliti se za kaj, se odzvati na zahvalo, opravičiti se in se odzvati na to, <i>čestitati</i> , izraziti dobre želje in se na to odzvati;
Komunikacijski nameni za izražanje čustev	znajo izraziti: <i>veselje</i> , začudenje, otožnost, <i>obžalovanje</i> ;
Komunikacijski nameni za izražanje mnenj	<i>znajo izraziti:</i> <i>svoje mnenje</i> in se odzvati na mnenje drugih, <i>strinjanje in nestrinjanje</i> , ugajanje in nenaklonjenost, <i>želje</i> , sposobnosti, <i>potrebe</i> in možnosti;
Komunikacijski nameni za izmenjavo informacij	<i>določijo in opišejo stvari</i> , <i>pripovedujejo o dogodkih</i> , <i>označijo osebe</i> , <i>zaposijo za informacijo in jo nudijo</i> , <i>odgovorijo pritrnilno ali odklonilno</i> ;
Komunikacijski nameni, ki vplivajo na dejavnost partnerja	<i>izrazijo prošnjo</i> , prepoved, poziv, <i>zaposijo za pomoč</i> in se odzovejo na prošnjo pomoči, predlagajo in se odzovejo na predloge, <i>izrazijo vabilo</i> in se nanj odzovejo;
Komunikacijski nameni, značilni za interakcije	<i>zastavijo povratno vprašanje</i> , <i>zaposijo za ponovitev</i> , <i>izrazijo nerazumevanje</i> , <i>zaposijo npr. za glasnejši ali počasnejši govor</i> .

Pojmovni sklopi

- izražanje dejanja, dogajanja in obstajanja
- izražanje svojilnosti
- prostorske in časovne razmere
- količinske in kvalitetne razmere
- modalnost
- odnosi med skloni
- logična razmerja
- sredstva za povezovanje besedil

3.1.2. Razvojni cilji

3.1.2.1. Razvijanje zmožnosti slušnega razumevanja

Dijaki:

- *se čim bolj pozitivno odzivajo na srečanje z novim jezikom,*
- pri interakcijah učnih ur razvijajo zmožnost slušnega razumevanja,
- *poslušajo preprosta vsakdanja besedila iz predpisanih tematskih sklopov,*
- poslušajo postopoma zahtevnejša monološka vsakdanja, javna in publicistična besedila (npr. poročilo, informacija, javna objava, reklamno besedilo, radijski in televizijski spored, reportaža, poljudnoznanstveno besedilo) ter poslušajo govorne nastope,
- poslušajo pogovore v vsakdanjih govornih situacijah, postopno zahtevnejša dialoška besedila ter dialoška publicistična besedila (intervju),
- *razumejo osnovne podatke, informacije v poslušanih preprostih besedilih,*
- razumejo bistvo poslušanega besedila, v njem poiščejo zahtevane ali zanje pomembne podatke,
- razlikujejo jezikovne zvrsti, poznajo značilnosti registra,
- *rešijo preproste ustne in pisne naloge, povezane s poslušanim besedilom,*
- rešijo ustne in pisne naloge z zvezi s poslušanim besedilom (iskanje informacij, povzetek, ugotavljanje bistva, povezava med sliko in besedilom, ugotavljanje okoliščin govornega položaja, iskanje pomena besed ob pomoči slovarja),
- poslušajo oz. gledajo umetnostna besedila (pesem, gledališka predstava, film, odlomki iz proznih del), dojemajo bistvo in njihovo sporočilo,
- razvijajo kritično in logično mišljenje, zmožnost sklepanja in interpretacije.

3.1.2.2. Razvijanje bralnih zmožnosti

Dijaki:

- *berejo krajša, preprosta besedila iz predpisanih tematskih sklopov,*
- berejo preprostejša (osebno pismo, reklamno besedilo, jedilnik, vozni red, predstavitev, vremenska napoved oz. poročilo, napotek) in zahtevnejša vsakdanja, javna in publicistična besedila (oglas, reklamno sporočilo, navodilo za uporabo, razpis delovnega mesta, natečaj, članek, intervju, reportaža), ki vsebujejo tudi

neznane jezikovne elemente,

- znajo se orientirati v besedilu, poiščejo in razumejo bistvene informacije,
- *razumejo osnovne podatke, informacije v prebranih preprostih besedilih,*
- *rešijo preproste ustne in pisne naloge, povezane s prebranim besedilom,*
- rešijo ustne in pisne naloge, povezane z besedilom (iskanje informacij, povzetek, ugotovitev bistva, povezava med sliko in besedilom, ugotavljanje okoliščin govornega položaja, *iskanje pomena besed ob pomoči slovarja*),
- berejo umetnostna besedila (pesem, povest, roman ali odlomek iz romana, odlomek iz dramskega besedila), dojemajo njihovo bistvo in sporočilo, ugotovijo temo, kraj in čas dogajanja, pripravijo oznako oseb,
- z branjem literarnih del razvijajo kritično in logično mišljenje, zmožnost sklepanja in interpretacije,
- samostojno/doma obdelajo in predstavijo književno delo ali odlomke po lastni izbiri.

3.1.2.3. Razvijanje govornih zmožnosti

Dijaki:

- *usvojijo nekaj osnovnih vljudnostnih fraz (pozdrav, zahvala, opravičilo),*
- *pridobijo besedišče, potrebno za dajanje informacij o sebi,*
- *usvajajo temeljno besedišče predpisanih tematskih sklopov,*
- *se vključujejo v preproste pogovore iz vsakdanjega življenja,*
- se spontano in smiselno vključujejo v pogovore o vsakdanjih in zahtevnejših temah, zmožni so pogovor začeti in ga ustrezno zaključiti, upoštevajoč načela vljudnega izražanja,
- jasno izrazijo komunikacijske namene (predstavitev, *zahvala*, telefonski pogovor, *nakupovanje ...*),
- vključujejo se v vodene situacijske pogovore, v igro vlog,
- *pripovedujejo o dogodkih, opišejo kraj, predmet, pripravijo oznako osebe,*
- po ustrezni pripravi naredijo povzetek, poročilo, referat na dano temo,
- strnejo vsebino literarnih del, pripravijo oznako književnih oseb, ob danih navodilih razčlenijo prebrana dela,
- predstavijo krajše slovensko besedilo v madžarščini,
- izrazijo svoje mnenje, vrednotijo, utemeljujejo, zanikajo, razvijajo debatno zmožnost,
- usvojijo standarde pravorečja in pravilne jezikovne rabe, govorijo s primernim naglasom in intonacijo.

3.1.2.4. Razvijanje zmožnosti pisanja

Dijaki:

- *pišejo preprosta besedila, povezana s predpisanimi tematskimi sklopi,*
- pišejo postopoma zahtevnejša vsakdanja, javna in publicistična besedila (*pripoved*,

opis, oznaka, razglednica, zasebno in javno pismo, razpis, prošnja, življenjepis, pooblastilo, opravičilo, vabilo, oglas),

- usvojijo in uporabljajo standarde tvorbe posameznih vrst besedil, značilnosti besedilnih vrst, ustrezno izrazijo komunikacijske namene,
- izpolnjujejo obrazce,
- *pisno rešujejo naloge* (razumevanje besedil, jezikovne naloge itd.),
- napišejo vsebino prebranih literarnih besedil, pripravijo oznako oseb, po danih navodilih poročajo o (domačem) branju,
- izrazijo svoje mnenje, argumentirajo,
- poznajo in uporabljajo pravila tvorbe besedil, zanesljivo uporabljajo zložene povedi, pazijo na koherentnost besedila,
- *obvladajo poimenovalno zmožnost*, uporabo ustreznega sloga in registra,
- prevajajo neznano slovensko besedilo v madžarščino,
- *uprabljajo eno- in dvojezične slovarje*,
- *razvijajo pravopisno zmožnost in zmožnost pravilne jezikovne rabe.*

3.1.2.5. Razvijanje in usvajanje jezikovnih znanj in zmožnosti

Od dijakov ne pričakujemo poznavanja definicije naštetih načel in pravil, temveč njihovo uporabo pri tvorbi in razčlembi besedil. Izhajajoč iz tega se jih ne učijo na pamet, ampak jih vedno spoznavajo, utrjujejo in uporabljajo v kontekstu (besedilu), govornem položaju.

Dijaki pridobivajo znanja in razvijajo zmožnosti na naslednjih jezikovnih ravneh:

1. Glasoslovje

- *usvojijo glasovni sistem madžarščine,*
- *razlikujejo dolge in kratke samoglasnike in soglasnike,*
- upoštevajo in uporabljajo glasoslovne zakone,
- pravilno naglašujejo besede in besedne zveze,
- govorijo s pravilno intonacijo.

2. Oblikoslovje

- Glagol
- *prepoznajo glagole po vprašalnicah,*
- *spoznajo določno in nedoločno glagolsko spregatev,*
- *spoznajo glagolsko spregatev v sedanjiku, pretekliku in prihodnjiku,*
- *izražajo dejanje, dogajanje in stanje v različnih časih in naklonih,*
- prepoznajo variabilne in nevariabilne glagolske korene, ustrezno spregajo tudi nepravilne glagole (spregatev glagolov na -s, -sz, -z, -t v povednem in velelnem naklonu),
- *ustrezno uporabljajo določno in nedoločno spregatev ter glagolski končnici -lak/*

-lek,

- prepoznajo in ustrezno uporabljajo različne vrste glagolov in tvorijo takšne glagole,
 - iz samostalnikov in pridevnikov tvorijo glagole.
- Samostalnik
 - *prepoznajo samostalnike po vprašalnicah,*
 - *spoznajo osnovne samostalniške končnice (množina, predmet, kraj),*
 - *spoznajo, da v madžarščini namesto predlogov pri samostalnikih uporabljamo postpozicije,*
 - *usvojijo temeljne samostalnike iz predpisanih tematskih sklopov,*
 - *poimenujejo živa bitja, nežive stvari in pojme v ednini in množini,*
 - ustrezno uporabljajo končnice za izražanje svojine,
 - samostalnikom ustrezno dodajajo sklonila in postpozicije,
 - iz pridevnikov in glagolov tvorijo samostalnike,
 - *uprabljajo pravopisna pravila pisanja občih in lastnih imen.*
 - Pridevnik
 - *prepoznajo pridevnike po vprašalnicah,*
 - *poimenujejo lastnosti/naravo, običaje, opremljenost, pripadnost, položaj, velikost oseb, predmetov in stvari v ednini in množini,*
 - *stopnjujejo pridevnike,*
 - iz samostalnikov in glagolov tvorijo pridevnike,
 - *ustrezno jim dodajajo sklonila (-an, -en; -ul, -ül),*
 - uporabljajo pravopisna pravila pisanja pridevnikov (-ú, -ű; -bb).
 - Števnik
 - *označijo število, količino (glavni števnik, ulomek), zaporedno mesto v vrsti (vrstilni števnik) s samostalnikom poimenovanih oseb, stvari in pojmov,*
 - poznajo in uporabljajo določne in nedoločne števnike,
 - ustrezno dodajajo števnikom končnice (-s, -an/-en, -án/-én, -szor/-szer/-ször, -kor, -ban/-ben, -tól/-től, -ig),
 - uporabljajo pravopisna pravila pisanja števnikov (pisanje glavnih števnikov, datum).
 - Zaimki
 - poznajo in ustrezno uporabljajo različne vrste zaimkov (*osebni, povratni, vzajemni, svojilni, kazalni, vprašalni, oziralni, nedoločni, splošni*),
 - ustrezno uporabljajo sklonske oblike osebnih zaimkov,
 - ustrezno nadomeščajo samostalnike, pridevnike in števnike z zaimki.
 - Nedoločnik in deležnika
 - *poznajo nedoločnik in deležnika ter njihov prehodni značaj,*
 - ustrezno jih uporabljajo v povedih in različnih transformacijah.
 - Prislovi
 - *poznajo in uporabljajo pogoste krajevne, časovne in načinovne prislove.*

- Člen
 - *razlikujejo funkcijo določnega in nedoločnega člena.*

- Postpozicija
 - *poznajo in ustrezno uporabljajo pogoste postpozicije,*
 - *vedo, da postpozicija z besedo, ki stoji pred njo, izraža dajalnik ali prislovno določilo kraja, časa, vzroka, namena,*
 - *poznajo in uporabljajo postpozicije za izražanje treh smeri (od kod?, kje?, kam?; od kdaj?, kdaj?, do kdaj?),*
 - *ustrezno uporabljajo svojilne oblike pogostih postpozicij.*

- Vezniki
 - *poznajo in uporabljajo pogoste priredne in podredne veznike (és, de, nem ..., hanem ... is, vagy, hogy).*

- Glagolska predpona
 - *poznajo in uporabljajo nekaj osnovnih glagolskih predpon,*
 - *znajo izbrati danemu pomenu ustrezne glagolske predpone,*
 - *uporabijo pravila pisanja glagolov s predponami.*

- Pomožni glagoli
 - *ustrezno izrazijo pogojni naklon v pretekliku s pomožnim glagolom volna, s pomožnim glagolom fog pa povedni naklon v prihodnjiku,*
 - *poznajo funkcijo pomožnih glagolov v spregatvi nedoločnika (tud, akar, szeret, szabad, illik, kell, lehet + nedoločnik).*

- Členki
 - *poznajo in ustrezno uporabljajo členke (nem, bizony, -e).*

3. Pomenoslovje

- *tvorijo besedne družine, ustvarijo nove izpeljanke in zložene besede,*
- *ugotovijo pomen ali pomene besed, sopomenskost, homonimnost ali antonimnost oziroma poznajo, iščejo, uporabljajo takšne besede,*
- *razumejo in uporabljajo pogostejše frazeme.*

4. Skladnja

- Stavčni členi
 - *poznajo stavčne člene (osebek, povedek, predmet, prislovno določilo, prilastek), znajo se po njih vprašati, znajo povedi razširjati s stavčnimi členi.*

- Osebek in povedek
 - *uporabljajo pravila prilagajanja osebka in povedka,*

- pri tvorbi povedi razširjajo povedek in osebek z drugimi stavčnimi členi,
 - povedek izrazijo z glagolom, samostalniško besedo ter glagolom in samostalniško besedo.
- Predmet
 - vedo, da je predmet stavčni člen, s katerim izražamo, na kaj je usmerjeno dejanje oziroma kaj nastane kot rezultat dejanja,
 - *ustrezno se vprašajo po predmetu*,
 - vedo, kako vpliva predmet na spregatev glagolskega povedka in to uporabljajo v povedi.
- Prislovna določila
 - vedo, da s prislovnimi določili izražamo okoliščine (kraj, čas, način, stanje in ostalo) dejanja, dogajanja ali stanja,
 - *samostalniškim besedam, s katerimi izražamo prislovna določila, dodajajo ustrezne sufikse: za izražanje kraja (-ból, -ból; -ban, -ben; -ba, -be; -ról, -ról; -n, -on, -en, -ön; -ra, -re; -tól, -tól; -nál, -nél; -hoz, -hez, -höz; -ig), časa (-kor; -tól, -tól, -ig/-t, -ra, -re, -nta, -nte -nként), načina in stanja (-an, -en, -ul, -ül, -ként), stopnje (-on, -en), orodja (-val, -vel), namena (-ért), dajalnik (-nak, -nek), primerjanje (-nál, -nél),*
 - samostalniškim besedam, s katerimi izražamo prislovna določila, dodajajo ustrezne postpozicije,
 - glagolom in samostalniškim besedam dodajajo ustrezne rekcije.
- Prilastek
 - vedo, da prilastek izraža kakovost, količino, svojino ali razlago nadrejenega stavčnega člena,
 - *znajo se vprašati po prilastku* s pomočjo nadrejenega stavčnega člena,
 - vedo, da prilastki ne dobivajo končnic.
- Priredne in podredne besedne zveze
 - *tvorijo besedne zveze*,
 - besedne zveze preoblikujejo v povedi in obratno.
- Enostavčna poved
 - poznajo vrste povedi glede na modalnost, zgradbo in kvaliteto,
 - pri tvorbi povedi upoštevajo pravilni besedni red,
 - *tvorijo enostavčne povedi*, jih razširjajo in preoblikujejo.
- Zložena poved (priredno, podredno zložena)
 - *tvorijo*, dopolnjujejo in preoblikujejo *priredno* (vezalno, protivno, ločno, sklepalno, pojasnjevalno) *in podredno zložene dvostavčne povedi* (osebkov, predmetni, krajevni, časovni, načinovni, prilastkov odvisnik),
 - pri tvorbi povedi uporabljajo ustrezne veznike,

- enostavno poved preoblikujejo v dvostavno in obratno.

5. Besediloslovje

- *spoznajo načela tvorbe besedil*, upoštevajo temeljne kriterije tvorbe besedil (koherentnost, celovitost, zaokroženost),
- prepoznajo in uporabljajo kohezivna sredstva (naslov, tema, ponavljanje, sinonimi, logična razmerja, anafora, katafora – zaimki, vezniki).

Vrste besedil:

- *oznaka osebe, opis, pripoved*,
- *zasebno in uradno pismo, razglednica*, poročilo, dnevnik,
- *vabilo, opravičilo*, obvestilo,
- *prošnja, življenjepis*, razpis/natečaj,
- novica, poročilo, reportaža, intervju, pogovor, reklama, oglas,
- predstavitev, (turistična) informacija,
- vremensko poročilo, vremenska napoved,
- napotek, prospekt.

6. Pravopis in pravilna raba jezika

- poznajo osnovna načela madžarskega pravopisa,
- poznajo pravila za pisanje skupaj in narazen (preprostejši primeri zloženk),
- *uprabljajo pravila pisanja velikih in malih začetnic* (mala začetnica: *imena praznikov*, prirediteljev, *narodov*; velika začetnica: *zemljepisna imena* (*naselja*, gore, reke, morja, *države*, *ulice*), imena ustanov, blagovnih znamk, naslovi),
- poznajo in uporabljajo preprostejše primere deljenja besed,
- pravilno uporabljajo ločila (pogostejši primeri ločil med stavčnimi členi, ločila na koncu enostavnih povedi, ločila v zloženih povedih),
- *usvojijo pravila pisanja števil in datumov*.

3.1.2.6. Književna vzgoja

Z branjem književnih besedil dijaki širijo literarno in splošno razgledanost, razvijajo zmožnost izražanja in analize, kritično mišljenje, izražanje mnenja oziroma se razvijajo v samostojne bralce. S spoznavanjem postopoma zahtevnejših besedil razvijajo kreativnost, oblikujejo vrednote, osebnost in samopodobo.

Pri izbiri besedil upoštevamo starostno in jezikovno stopnjo dijakov, po možnosti profil programa in tudi zanimivost in aktualnost besedila.

Branje naj bo predvsem doživljajsko, postopoma pa lahko dijaki opravljajo tudi taksonomsko zahtevnejše naloge pri obravnavi književnih del (določanje teme, uvrščanje dela v obdobja in po avtorjevem opusu, prepoznavanje in vrednotenje značajev, vrednot, sporočila; oblikovanje mnenja, stališča).

Ob književnih delih poleg recepcijskih razvijamo tudi tvorbnosti zmožnosti.

- lirske pesmi:

- Petőfi Sándor: Reszket a bokor, mert ..., Egy gondolat bánt engemet, Nemzeti dal
- Kölcsey Ferenc: Himnusz
- Ady Endre: Lédával a bálban, Őrizem a szemed
- József Attila: Tiszta szívvel
- Varró Dániel (pesmi)

- novele:
 - iz zbirke Nem csak novellák (Hungarolingua, Debreceni Nyári Egyetem):
npr. Szakonyi Károly: Pesti nyár, Turkálunk, Temesi Ferenc: A szónok
 - Kosztolányi Dezső: A kulcs, Fürdés
 - Déry Tibor: Szerelem
 - Mikszáth Kálmán: Bede Anna tartozása
 - Móricz Zsigmond: A hét krajcár
 - Csáth Géza: Apa és fiú; A kis Emma
 - Mándy Iván: Vera-novellák
 - Gyurkovics Tibor: Novellák

- krajši romani:
 - Déry Tibor: Képzelt riport egy amerikai popfesztiválról

- romani oziroma odlomki romanov ter skrajšani romani:
 - Móricz Zsigmond: Légy jó mindhalálig (Hungarolingua)
 - Örkény István: Tóték (Hungarolingua)
 - Molnár Ferenc: Pál utcai fiúk
 - Sarkadi Imre: Gyáva
 - Nagy Katalin: Intőkönyvem története

3.2. Tematski sklopi

Pri obravnavi spodaj naštetih tematskih sklopov razvijamo vsa štiri področja zmožnosti. Dijaki bogatijo in poglobijo jezikovna znanja, besedišče in le-to uporabijo v sporazumevanju.

- **Predstavim se** (*ime, rojstni podatki, starost, naslov, narodnost, poklic, delovno mesto, zunanje in notranje lastnosti, zanimanje*)
- **Družina** (*predstavitev družine in družinskih članov, odnosi med generacijami, družinski prazniki, sorodstvene vezi*)
- **Moj kraj** (*dom in rojstni kraj, predstavitev doma, stanovanje, hiša*)
- **Učenje** (*vrste šol, predmeti, učne navade, strategije, dijaško življenje, šolske prireditve, dejavnosti*)
- **Medčloveški odnosi** (*prijateljstvo, ljubezen, odnos med moškim in žensko, običaji*)
- **Po opravkih** (*pri zdravniku, na pošti, v banki, druge storitve*)
- **Vreme** (*vreme, koledar, ura, letni časi, meseci, dogodki, živalski in rastlinski svet*)

- **Nakupovanje** (nakupovalne navade, *izdelki, vrste trgovin*, nakupovalni centri, načini plačila, *denar*, kreditne kartice, reklama)
- **Oblačenje** (*moda, trend, blagovna znamka*)
- **Prehranjevanje** (*jedi, pijače, gostoljubje, pogrinjek, praznični meni, restavracija, jedilnik, recepti, zdrava prehrana*)
- **Prazniki** (*družinski, cerkveni, narodni, pomen praznikov*)
- **Prosti čas in zabava** (načrtovanje in organizacija prostega časa, *prostočasne dejavnosti, konjički, branje, izleti, kino, gledališče, radio, TV*)
- **Šport** (*šport in rekreacija, telesna vadba, športna tekmovanja, olimpijske igre*)
- **Zdrav način življenja** (*splošno počutje, telo, deli telesa, telesna nega, bolezni, poškodbe, zasvojenost, kajenje, uživanje alkoholnih pijač in droge, gibanje, pomen prehrane*)
- **Kakovost življenja** (človek in svet okoli njega, skrb za starejše)
- **Zemljepisne značilnosti** (zemljepisne značilnosti Evrope, Madžarske in Slovenije, mesta, kulturnozgodovinski spomeniki, znamenitosti)
- **Promet** (*potovanje, prevozna sredstva, prometni znaki, vožnja avtomobila, vozni red, vozovnica*)
- **Potovanje** (počitnice, načrtovanje potovanja, turizem, nakupovalni turizem, mesta, letovanje, letovišča, gostoljubje, znamenitosti)
- **Naše okolje** (onesnaževanje okolja, okoljevarstvo, globalno segrevanje, odgovornost posameznika, akcije)
- **Družba, življenje v Evropi, državljanska kultura** (človekove pravice, svoboda, demokracija, evropskost, Evropska unija, Evropski parlament, parlamentarizem, volitve, državljanske pravice in dolžnosti)
- **Znanost in tehnika** (razvoj znanosti in tehnike, madžarski znanstveniki)
- **Kultura in umetnosti** (človeška ustvarjalnost, filmska umetnost, književnost, glasba, madžarski umetniki)
- **Delo in poklicna orientacija** (*izbira poklica, nastop dela, gospodarstvo, socialne razmere*)
- **Kulturna zgodovina** (pomembni evropski in madžarski zgodovinski dogodki, evropske znamenitosti)
- **Človek in jezik** (govor in jezik, izvor in pomen madžarskega jezika, materni jezik, tuji jezik, jezik okolja, večina, manjšina, pravice manjšin)
- **Strokovno področje danega izobraževalnega programa**

4. MINIMALNI STANDARDI

Upoštevaajoč število ur predmeta v osnovni in srednji šoli se ob koncu izobraževanja od dijakov pričakuje znanje jezika na ravni B2 po CERF.

4.1. Splošni opis ravni B2

	SPREJEMANJE BESEDIL		TVORBA BESEDIL		
	Slušno razumevanje	Bralno razumevanje	Govorno sporazumevanje	Govorno sporočanje	Pisno sporočanje
	Dijak razume tudi daljše govore in predavanja, zna slediti bolj zapletenemu utemeljevanju, če mu je tema znana. Razume televizijske novice in oddaje, ki govorijo o aktualnih temah. Razume tudi večino filmov, če igralci govorijo knjižno madžarščino.	Zna prebrati in razume članke in poročila, ki se ukvarjajo s sodobnimi temami, kjer pisatelj zagovarja dano mnenje ali stališče. Razume sodobno prozno književnost.	Dijak se vključuje v pogovor z rojenimi govorniki relativno tekoče in spontano. Aktivno se vključuje v pogovor o znanih temah, zna predstaviti svoje stališče.	Zna jasno in podrobno pisati o njemu zanimivih temah. Zna predstaviti stališče o aktualni temi tako, da navede prednosti in pomanjkljivosti posameznih možnosti.	Tvoriti zna jasno, podrobno besedilo o njemu zanimivih temah. Zna napisati poročilo tako, da predstavi informacije oziroma navaja argumente ali protiargumente danega mnenja. V pismu zna napisati osebni pomen dogodkov in doživetij.

4.2. Opis minimalnega standarda za posamezna področja zmožnosti ravni B2

GOVORNO SPOROČANJE		
Tekoči monolog	Sodelovanje v debati	Govor pred poslušalstvom
<p>Zna pripraviti jasen in podroben opis iz široke palete njemu zanimivih tem, kar vključuje tudi dejavnosti nižjih taksonomskih ravni:</p> <p>Zna opisati sebe, svoj kraj, druge ljudi, kraje, predmete, predstavi življenjske razmere svoje družine, svojo šolo.</p> <p>Zna predstaviti svoja doživetja, čustva in reakcije.</p> <p>Zna pripovedovati dogodke, opiše stvarne in izmišljene dogodke.</p> <p>Zna opisati svoje sanje, upanja, načrte.</p> <p>Zna povedati zgodbo knjige ali filma.</p>	<p>Zna jasno utemeljevati tako, da svoja videnja podkrepi z argumenti in primeri. Zna predstaviti stališče o aktualni temi, zna razložiti prednosti in pomanjkljivosti posameznih možnosti.</p>	<p>Po predhodni pripravi zna predstaviti referat, poudari glavne misli, jih utemeljuje, argumentira za ali proti določeni misli, razloži prednosti in pomanjkljivosti posameznih možnosti. Dokaj tekoče odgovarja na morebitna vprašanja poslušalcev.</p>
PISNO SPOROČANJE		
Poročila in utemeljevalna besedila	Kreativno pisanje	
<p>Zna napisati poročila tako, da uporablja informacije iz različnih virov. Poudari glavne točke, primerno argumentira in vrednoti.</p>	<p>Zna pisati o sebi, svoji družini, življenjskih razmerah, šoli, interesih, dogodkih tako, da izrazi svoja čustva in reakcije. Zna opisati tudi izmišljene dogodke in doživetja. Zna predstaviti film, knjigo ali gledališko predstavo.</p>	

SLUŠNO RAZUMEVANJE			
Razumevanje rojenih govorcev	Razumevanje navodil	Razumevanje medijev, zvočnih posnetkov in filmov	
Z nekaj napora je sposoben razumeti večino govora rojenih govorcev, težko pa se vključuje v pogovor, če govorci ne prilagodijo svoje govornice. Zna slediti jezikovno in vsebinsko zahtevnejšemu govoru, predavanju in poročilu oziroma drugim šolskim predstavitvam.	Razume sporočilo, objavo, napotek, navodilo za uporabo ter druga navodila, če so povedana v knjižni madžarščini in s povprečno hitrostjo.	Razume zvočne posnetke z vsakdanjimi oziroma njemu zanimivimi temami ter večino radijskih in dokumentarnih oddaj ter oddaje z aktualno tematiko. Razume intervjuje, pogovorne oddaje, gledališke predstave in večino filmov.	
BRANJE			
Informativno branje	Branje z namenom iskanja informacij in argumentov	Branje dopisovanja	Branje navodil
Razume pomembne informacije v vsakdanjih besedilih, pa tudi v daljših, zahtevnejših in strokovnih besedilih.	Razume pomembnejša sklepanja, prepozna nit utemeljevanja. Razume članke z aktualno tematiko. Razume zahtevnejša besedila, tudi takšna, ki vsebujejo strokovne izraze, če za njihovo razumevanje lahko uporablja slovar.	Razume zasebna pisma in za poklic značilna uradna pisma. Razume dopisovanje na njemu zanimivo temo. Sposoben se je redno dopisovati.	Razume navodila in predpise, s katerimi se srečuje v vsakdanjem življenju.

GOVORNA INTERAKCIJA			
Konverzacija	Neformalna in formalna izmenjava mnenj	Storitve in urejanje zadev	Izmenjava informacij
<p>Zna vzpostaviti stike: pozdrav, nagovor, predstavljanje, izraz zahvale.</p> <p>Zna vzdrževati stik v pogovoru brez priprave. Sodeluje v daljših pogovorih o splošnih temah. Zna izraziti svoja čustva (presenečenje, sreča, žalost, zanimanje, ravnodušnost) oziroma se zna odzvati na čustva drugih ljudi.</p>	<p>Vljudno zna izraziti svoje prepričanje, mnenje, strinjanje ali nestrinjanje, svoje poglede, zna predlagati, se odzvati na predlog drugih.</p> <p>Aktivno sodeluje v formalnih in neformalnih pogovorih o splošnih in kulturnih temah (glasba, film), daje pripombe, izrazi svoje stališče, zna utemeljiti svoje mnenje.</p>	<p>Zna urediti zadeve na potovanju (v turistični agenciji in pri različnih organih oblasti), zna priskrbeti informacije o potovanju. Znajde se na pošti, v banki in trgovini.</p> <p>Zna izraziti pritožbo, reklamacijo.</p>	<p>Razume in posreduje zahtevnejšo informacijo in nasvet. Zna postavljati vprašanja in odgovoriti na vprašanja. Zna prositi in dati napotek in osebne podatke.</p> <p>Zna povzeti pripoved, časopisni članek, predavanje, pogovor, intervju ali film, izraziti svoje mnenje o tem, odgovoriti na morebitna vprašanja.</p>

PISNA INTERAKCIJA		
Izmenjava informacij	Dopisovanje	Zapiski, sporočila, obrazci
Z zanesljivostjo daje preproste informacije. V vsakdanjem in šolskem življenju zna dati in razume tudi zahtevnejše informacije v večini zadev.	V pismih zna izraziti različne intenzitete čustev, poudari osebni pomen dogodkov in doživetij, daje pripombe v zvezi z novicami in pogledi dopisovalca.	Zna napisati preproste informacije, vsebujoče zapiske, sporočila prijateljem, učiteljem, drugim osebam, ponudnikom storitev, v katerih zanj pomembne misli sporoča razumljivo. Zna zapisati sporočila, v katerih sprašuje po nečem ali razlaga kakšen problem.

4.3. Splošni opis ravni A2

	SPREJEMANJE BESEDIL		TVORBA BESEDIL		
	Slušno razumevanje	Bralno razumevanje	Govorno sporazumevanje	Govorno sporočanje	Pisno sporočanje
	<p><i>Dijak razume besedne zveze in pogosto besedišče, ki se nanaša na najbolj temeljne stvari (npr. najosnovnejši osebni in družinski podatki, nakupovanje, neposredno življenjsko okolje, zaposlitev). Sposoben je ujeti glavno misel kratkih, jasno oblikovanih sporočil in obvestil.</i></p>	<p><i>Dijak zna brati zelo kratka, preprosta, vsakdanja besedila, kot so reklame, prospekti, jedilniki in urniki. V njih zna poiskati natančno določen podatek. Razume kratka in preprosta osebna pisma.</i></p>	<p><i>Dijak se sporazumeva v preprostih okoliščinah, kadar gre za neposredno izmenjavo informacij o splošnih vsakdanjih stvareh. Znajde se v krajših družabnih pogovorih, čeprav običajno ne razume dovolj, da bi se lahko samostojno pogovarjal.</i></p>	<p><i>Dijak uporablja vrsto besednih zvez in povedi, s katerimi lahko na preprost način opiše svojo družino in druge ljudi, življenjske razmere ali svojo izobrazbo in predstavi svoje trenutno izobraževanje.</i></p>	<p><i>Dijak zna tvoriti kratka, preprosta obvestila in sporočila, ki se nanašajo na trenutne potrebe. Pisati zna zelo preprosta osebna pisma, npr. se komu za kaj zahvaliti.</i></p>

4.4 Opis minimalnega standarda za posamezna področja zmožnosti ravni A2

GOVORNO SPOROČANJE		
Tekoči monolog	Govor pred poslušalstvom	
<p><i>Povedati zna zgodbo ali nekaj opisati v obliki preprostega zaporedja.</i> <i>Opisati zna svoje vsakdanje okolje, npr. ljudi, kraje, svoje izkušnje pri delu ali v šoli.</i> <i>Na kratko in preprosto zna opisati dogodke in dejavnosti.</i> <i>Opisati zna načrte in dogovore z drugimi, navade in vsakodnevna opravila, pretekle dejavnosti in osebna doživetja.</i> <i>V kratkih stavkih zna preprosto opisati predmete in jih primerjati med seboj.</i> <i>Razložiti zna, kaj mu je pri čem všeč in kaj ne.</i> <i>Opisati zna svojo družino, okoliščine, v katerih živi, izobrazbo, sedanjo ali prejšnjo zaposlitev.</i> <i>Preprosto zna opisati ljudi, kraje in lastnino.</i></p>	<p><i>Po predhodni vaji zna na kratko predstaviti temo, povezano z njegovim vsakdanjim življenjem, ter na kratko razložiti in utemeljiti načrte in dejanja.</i> <i>Odgovoriti zna na omejeno število preprosto oblikovanih vprašanj, povezanih s predstavitvijo.</i> <i>Po predhodni vaji zna na kratko posredovati osnovno predstavitev znane teme.</i> <i>Zna preprosto odgovoriti na vprašanja, povezana s predstavitvijo, če ima možnost sogovorca prositi za ponovitev povedanega in če ima nekaj pomoči pri oblikovanju odgovora.</i></p>	
PISNO SPOROČANJE		
<p><i>V povezanih stavkih zna pisati o vsakdanjih vidikih svojega okolja, npr. ljudeh, krajih, dogodkih v šoli ali na delovnem mestu.</i> <i>Pisati zna zelo kratke osnovne opise dogodkov, preteklih dejavnosti ali osebnih doživetij.</i></p>		
SLUŠNO RAZUMEVANJE		
Razumevanje rojenih govorcev	Razumevanje navodil	Razumevanje medijev, zvočnih posnetkov in filmov
<p><i>Če je govor počasen in razločen, na splošno prepozna temo pogovora.</i></p>	<p><i>Razbere bistvo kratkih, jasnih in preprostih sporočil in objav.</i> <i>Razume preproste napotke.</i></p>	<p><i>Če je govor počasen in jasen, razume in razbere bistvene informacije v kratkih posnetih odlomkih o predvidljivih vsakdanjih stvareh.</i></p>

BRANJE			
Informativno branje	Branje z namenom iskanja informacij in argumentov	Branje dopisovanja	Branje navodil
<p><i>Zna najti specifične predvidljive podatke v preprostih vsakdanjih gradivih, npr. oglasih, letakih, jedilnih listih, seznamih literature in voznih redih.</i></p> <p><i>V seznamih zna poiskati in izbrati specifične podatke.</i></p> <p><i>Razume vsakdanje napise in obvestila: na javnih mestih, npr. na ulicah, v restavracijah, na železniških postajah ter v šoli, npr. napotke, navodila, varnostna opozorila.</i></p>	<p><i>Najde specifične podatke v preprostejših pisnih gradivih, kot so pisma, brošure in kratki časopisni članki, ki opisujejo dogodke.</i></p>	<p><i>Razume pisma o znanih temah.</i></p> <p><i>Razume kratka in preprosta osebna pisma.</i></p>	<p><i>Razume predpise, če so napisani v preprostem jeziku.</i></p> <p><i>Razume preprosta navodila za uporabo opreme ali pripomočkov, s katerimi se srečuje v vsakdanjem življenju.</i></p>
GOVORNA INTERAKCIJA			
Konverzacija	Neformalna in formalna izmenjava mnenj	Storitve in urejanje zadev	Izmenjava informacij

<p>Vzpostaviti zna družabne stike: pozdraviti ob prihodu in slovesu, predstaviti sebe in druge, se zahvaliti. Na splošno razume jasno govorjenje v standardnem jeziku o znanih temah, če lahko občasno prosi za ponovitev ali sporočanje z drugimi besedami. Lahko sodeluje v krajših pogovorih v vsakdanjih situacijah o temah, ki ga zanimajo. Preprosto zna izraziti, kako se počuti, in se zahvaliti. Obvlada zelo kratke družabne izmenjave, vendar le redko razume dovolj, da bi lahko usmerjal pogovor po svoji želji. Uporabljati zna preproste vsakdanje vpljudne pozdrave in nagovore. Izraziti zna povabila, predloge in opravičila ter nanje odgovoriti.</p>	<p>Na splošno prepozna temo pogovora, če je govor počasen in razločen. Pogovarjati se zna o tem, kaj bi počel npr. za konec tedna. Dajati zna predloge in se odzivati nanje. Izraziti zna strinjanje in nestrinjanje z drugimi. Preprosto se zna pogovarjati o vsakdanjih praktičnih stvareh, če ga sogovorec nagovarja jasno, počasi in neposredno. Pogovarjati se zna o tem, kaj početi ali kam iti, in se dogovoriti za srečanje.</p>	<p>Razume dovolj, da lahko brez večjega truda izvede preprosta opravila. Če česa ne razume, v preprostem jeziku prosi sogovorca, naj ponovi. Pogovarjati se zna o tem, kaj je treba storiti, zna prositi za navodila. Znajde se v običajnih vsakdanjih situacijah, npr. na potovanjih, pri iskanju nastanitve, prehranjevanju in nakupovanju. Prosim zna za vsakdanje dobrine in storitve in jih ponuditi. Pridobiti zna preproste informacije o potovanju, uporabi sredstev javnega prevoza, vprašati za pot in dati napotke. Posredovati in sprejemati zna informacije o količinah, velikostih, cenah itn. Opraviti zna preproste nakupe. Povedati zna,</p>	<p>Razume dovolj, da brez truda opravi preproste vsakdanje izmenjave informacij. Poiskati in posredovati zna nezapletene stvarne informacije za vsakdanje praktične potrebe. Spraševati zna o navadah in vsakdanjih opravkih ter odgovarjati v zvezi z njimi. Spraševati zna o dejavnostih v prostem času in o preteklih dejavnostih in odgovarjati v zvezi z njimi. Dati zna preproste napotke in navodila, npr. kako se nekam pride, in se ravnati po njih. Sporazumevati se zna pri preprostih in rutinskih opravilih, ki zahtevajo preprosto in neposredno izmenjavo informacij. V omejenem obsegu zna izmenjavati informacije o znanih in vsakdanjih praktičnih stvareh. Spraševati zna o tem, kaj kdo dela v službi in v prostem času, ter odgovarjati na vprašanja v zvezi s tem. Ob pomoči zemljevida zna vprašati in povedati, kako se kam pride. Spraševati zna po osebnih podatkih in odgovarjati v zvezi z njimi.</p>
--	--	---	---

	<i>Povedati zna, kaj mu je všeč in kaj ne.</i>		<i>kaj želi kupiti, in vprašati za ceno. Naročiti zna hrano in pijačo.</i>	
	PISNA INTERAKCIJA			
	Dopisovanje		Obvestila, sporočila, obrazci	
	<i>Pisati zna zelo preprosta osebna pisma, v katerih izraža zahvalo in opravičilo.</i>		<i>Sprejemati in zapisovati zna kratka preprosta sporočila, če lahko prosi za ponovitev in sporočanje z drugimi besedami. Pisati zna kratka preprosta obvestila in sporočila za neposredne potrebe.</i>	

5. SPECIALNODIDAKTIČNA NAVODILA

Pri predmetu razvijamo predvsem štiri področja zmožnosti (slušno razumevanje, govorno sporočanje, pisno sporočanje, bralno razumevanje). Tudi pridobivanje znanja služi za razvijanje zmožnosti.

Učitelj se mora zavedati, da so njegove dejavnosti pomemben del okolja učenja jezika. Posreduje takšne modele vlog, ki so lahko zgled dijakom pri učenju jezika.

Zaradi navedenega so velikega pomena naslednje lastnosti učiteljeve osebnosti:

- poučevalne zmožnosti,
- zmožnosti vodenja ure,
- poučevalni stil,
- sposobnosti raziskovanja dejavnosti in refleksije prakse,
- poznavanje in uporaba preverjanja in ocenjevanja,
- sociokulturna znanja,
- interkulture zmožnosti,
- znanja o estetskih vrednotah književnosti ipd.

Učitelj mora skrbno načrtovati svoje delo, za uspešno izvajanje učnih ur pa mora opraviti veliko zbirateljskega dela (zbiranje, po potrebi tudi tvorjenje primernih besedil).

Pri učnih urah mora zagotoviti takšno ozračje, da bodo dijaki radi sodelovali, četudi je njihovo besedišče revnejše. Najpogostejša dejavnost pri učnih urah naj bo pogovor (frontalni, v parih ali skupinah).

5.1. Razvijanje spretnosti slušnega razumevanja

V verbalni komunikaciji ima slušno razumevanje vsaj tako pomembno vlogo kot samo verbalno izražanje. Dijaka je potrebno od samega začetka učenja jezika (červno z avtentičnimi ali prirejenimi besedili, ki so težja od njegovega jezikovnega znanja) pripravljati na to, da nudijo ključne besede in kontekst besedila zadostno oporo za razumevanje bistva besedila. Pri razvijanju spretnosti slušnega razumevanja naj ne bo dijak pozoren na posamezne izvzete segmente, temveč na globalno razumevanje celote.

Priprava na poslušanje besedila

Učitelj še pred predvajanjem zvočnega posnetka, primernega njihovemu jezikovnemu znanju, pripravi dijake na sprejemanje besedila, in sicer:

- seznaniti jih z vrsto besedila,
- pove nekaj splošnih ugotovitev o vsebini besedila,
- predstavi slikovno gradivo,

- predstavi neznane besede,
- usmerja pogovor na temo besedila (npr. na osnovi naslova ali nekaterih izvzetih besed, na osnovi slikovnega gradiva),
- ključne povedi besedila (ključne informacije) navede v nepravilnem vrstnem redu, dijaki jih poskušajo urediti,
- bere o podobni temi.

Dejavnosti preverjanja slušnega razumevanja

Dijaki naj večkrat poslušajo besedilo. Učitelj usmerja njihovo dejavnost med poslušanjem.

Možne naloge:

- vprašanja, ki se nanašajo na najpomembnejše informacije (vrsta, tema, čas, kraj, osebe),
- učitelj našteje trditve, o katerih morajo dijaki odločiti, ali so pravilne ali ne,
- naloge izbirnega tipa (test),
- ugotovitev in zapis dejstev (izpolnjevanje praznih okenc tabele ...),
- na podlagi navodil rešuje naloge (»branje« zemljevida, preurejanje slike ...).

Izpolnjevanje po poslušanju:

- dijaki vpišejo manjkajoče besede/povedi,
- igra vlog – učitelj ustavi posnetek, dijaki nadaljujejo zgodbo, po ponovnem poslušanju primerjajo svojo zgodbo s posnetkom.

Po drugem poslušanju dijaki dopolnijo manjkajoče dele besedila, nato svoje rešitve primerjajo z rešitvami sošolcev oziroma z izvirnim besedilom.

Dejavnosti po reševanju nalog slušnega razumevanja

Po končanem reševanju nalog slušnega razumevanja se dijaki vse bolj oddaljijo od izvirnega besedila in dobijo možnost za osebne izjave.

Take naloge so lahko:

- izbiranje (novega) naslova,
- nadaljevanje zgodbe, pripovedovanje zgodbe z druge perspektive,
- spremenitev pripovedne zgodbe v dialog in obratno,
- priprava osnutka zgodbe,
- razprava, pogovor, komentar o zgodbi.

5.2. Razvijanje bralnega razumevanja

Naloge za razvijanje spretnosti bralnega razumevanja pripravljajo dijake na branje in razumevanje različnih zvrsti avtentičnih besedil. Ob teh dejavnostih dijaki uporabljajo eno- in dvojezične slovarje, različno slikovno gradivo in druge učne pripomočke.

Učitelj svoje delo načrtuje tako, da dijaki usvojijo več različnih bralnih strategij.

Dijaki naj najprej preberejo besedilo tiho, saj je cilj razumevanje besedila. Glasno branje gre lahko na rovaš razumevanja, medtem ko branje po povedih razdrobi enotnost besedila in preprečuje sklepanje na pomen neznanih besed iz konteksta besedila. Kljub temu priporočamo občasno glasno branje za utrjevanje pravilne izgovarjave.

Dijak odvisno od postavljenega cilja izbira med naslednjimi bralnimi strategijami:

- hitro, globalno branje/pregled celega besedila,
- iskanje določenih delov, ključnih informacij,
- interpretacija, vrednotenje besedila.

Razvijanje spretnosti bralnega razumevanja ima tri faze:

Dejavnosti pred branjem

Pred obravnavo besedila je treba dijake motivirati za sprejemanje danega besedila. Na podlagi naslova, slikovnega gradiva, nekaterih izbranih besed lahko dijaki ugibajo, o čem pripoveduje besedilo. Za usmerjanje dijakove pozornosti in za kasnejše preverjanje razumevanja besedila tudi pred branjem postavimo vprašanja oziroma razdelimo naloge in ne samo po njem.

Učitelj lahko izbira med sledečimi in seveda tudi drugimi možnostmi:

- besedilo predstavi s priklicem elementov že znanega besedila,
- dijake seznanj s ključnimi besedami besedila,
- dijakom predstavi slikovno gradivo na temo besedila, dijaki izražajo lastna mnenja, čustva, vtise,
- bistvene elemente besedila predstavi v nepravilnem vrstnem redu, dijaki jih postavijo v pravilni vrstni red.

Če so dane možnosti, lahko učitelj predstavi besedilo tudi na neobičajen način:

- natipkano besedilo razreže na povedi, odstavke,
- besedilo razmnoži tako, da nekatere besede nadomesti z njihovimi sopomenkami,
- besedilo razmnoži tako, da nekatere besede izpusti,
- besedilo posreduje dijakom tako, da manjkajo ločila,
- ključno poved besedila izpusti brez kakršnekoli sledi, namiga – njegovo mesto in pomen morajo po branju uganiti dijaki.

Dejavnosti med branjem

Učitelj uporablja strategije, ki omogočajo, da dijaki hitreje dojamajo besedilo, čeprav vsebuje neznane izraze. Dijakom je pri tem v pomoč:

- k besedilu spadajoče slikovno gradivo,

- datumi, številke, lastna imena,
- ključne in ponavljajoče se besede itd.

Najpogostejši tipi nalog:

- vnaprej postavljena vprašanja o najpomembnejših informacijah besedila,
- trditve, o katerih pravilnosti odločajo dijaki,
- vprašanja izbirnega tipa, ki se nanašajo na vsebino besedila,
- dijaki popravljajo napačne trditve učitelja,
- pri določenih besedilih zadostuje priprava ene risbe (npr. smer poti, družinsko deblo),
- izpolnjevanje tabele,
- postavitve informacij v pravilni vrstni red,
- dopolnjevanje manjkajočih besed,
- primerjava dveh ali več besedil, iskanje podobnosti in različnosti,
- prepoznavanje zvrsti, teme, namena besedila; prepoznavanje osnovnih slogovnih značilnosti,
- med obnovo dijaki odkrivajo pomembnost konteksta in zakonitosti kohezivnih elementov besedila.

Dejavnosti po branju

Ko dijaki preberejo besedilo in rešijo naloge bralnega razumevanja, še ne končajo obravnave besedila. Z nalogami, ki sledijo, se dijaki vse bolj oddaljujejo od danega besedila, in tako dobijo možnost za individualne izjave (vtis, mnenje, čustva).

Take naloge so lahko:

- nadaljevanje zgodbe in/ali ugibanje predhodnih dogodkov,
- pripovedovanje zgodbe z drugega vidika,
- sprememba pripovedne zgodbe v dialog in obratno,
- dramatizacija besedila,
- razprava, pogovor, komentar o besedilu.

Obravnavana besedila lahko služijo tudi za utrjevanje slovničnih znanj in bogatenje besedišča.

5.3. Razvijanje govornih možnosti

Eden najpomembnejših ciljev učenja madžarskega jezika kot drugega jezika je, da je dijak sposoben usvojene jezikovne strukture uporabljati v resničnih življenjskih situacijah za izražanje svojih misli in čustev.

Ker lahko samoizražanje v drugem jeziku dijakom povzroča težave, jih mora učitelj neprestano bodriti za izražanje v tem jeziku. Verbalnost je pri učenju tujega jezika

ključnega pomena (učenje jezika s poudarkom na komunikaciji). Učitelj si prizadeva, da pogovori pri učnih urah ne bodo prisiljeni (vprašanje-odgovor) oziroma preveč svobodni, postavljeni okviru prekoračeni. Naloge za razvijanje govornih spretnosti naj bodo igrive. Razen tradicionalnih družabnih tem izbirajmo tudi neobičajne, mogoče celo absurdne situacije, ki razgibajo domišljijo dijakov in jih spodbujajo k samoizražanju. Tako se dijaki vključujejo v pogovor, pripravljeni so sodelovati, izoblikuje se zdrav tekmovalni duh, naučijo se biti zmagovalci ali poraženci v določenih situacijah.

Pogovor je lahko prost ali voden.

Tudi prost, nevezan pogovor je treba načrtovati, npr. učitelj daje naloge, ki jih dijaki med pogovorom rešijo, določi čas pogovora, ustvari tekmovalno vzdušje itd.

Med vodenim pogovorom učitelj od dijakov pričakuje uporabo določenih jezikovnih struktur. Velikega pomena je utrjevanje postavljanja vprašanj, saj je to v komunikaciji prav tako pomembno kot odgovarjanje na vprašanja.

Dialogi

Dialog je najpomembnejši element vsakdanje verbalne komunikacije, zato je velik poudarek na njegovem utrjevanju.

Učitelj naj dijake vedno seznanja z dejavniki komunikacije, na podlagi tega se dijaki prilagodijo govorni situaciji.

Igra vlog

Različne – dijakovi starosti in zanimanju primerne – igre spremljajo dijake ves čas trajanja procesa učenja.

Sodelovanje v igri in tekmovalnost sta sestavni del družabnih iger. V skupinskih igrah se dijaki dogovorijo o pravilih igre, poteku igre, v razburjenem vzdušju igre se naučijo tekmovati, dokazovati, zmagati in izgubljati.

Večina iger temelji na verbalni komunikaciji.

V igri vlog dijak upodablja sebe ali izmišljeno osebo v izmišljeni situaciji. Načrtovanje igre naj bo preiščeno in temeljito, učiteljeva navodila jasna in točna.

Potek igre vlog:

- Predstavitev/obrazložitev okoliščin, razdelitev vlog, določitev nalog.
- Izvajanje (delo v dvojicah, skupinsko delo).
- Analiza izvajanja:
 - samoevalvacija dijakov,
 - komentar v igri sodelujočih.
- Dijaki vrednotijo opravljeno delo in igro.

Vrste iger vlog:

- Izmenjava informacij: predstavitev oseb, interesov, znanja iz vsakdanjega življenja.
- Igra vlog po vnaprej napisanem scenariju; učitelj pripravi scenarij, dijaki izberejo vloge.
- Navezovanje stikov:
 - z neznano osebo (na avtobusu, v trgovini),
 - z določenim namenom (opravičevanje, izražanje dobrih želja ...).
- Situacijske igre.
- Različne dejavnosti (neverbalna komunikacija, družabne igre).

Monološko izražanje

Pri učenju jezika, ki temelji na komunikaciji, se pogosto pokaže priložnost, da se dijaki izrazijo o sebi, svojih pričakovanjih, veselju in problemih, hkrati spoznajo svoje sošolce, poglobijo sposobnost empatije.

Možni tipi nalog:

1. Samospoznavanje (igra, anketa, intervju).
2. Opis in pripovedovanje (pripovedovanje vsebine zgodbe; vodena ali prosta ustna tvorba besedila (na osnovi danih besed ali podatkov)).
3. Razprava (učitelj določi čas za pripravo, dijaki predstavijo svoje videnje).

Projektno delo

Vsak dijak ima možnost, da pri projektne delu sodeluje skladno s svojimi sposobnostmi.

Faze priprave projektne dela:

- a) uvod: učitelj predstavi temo, vizualne in druge pripomočke,
- b) priprava na projektne delo: dijaki zbirajo ideje in oblikujejo skupine glede na svoje zanimanje,
- c) delo v dvojicah: načrtovanje, razdelitev nalog, način predstavitve projektne dela;

- v prvem delu vodi in usmerja delo učitelj, nato delajo dijaki samostojno,
- č) plenarna predstavitev projektnega dela,
- d) vrednotenje opravljenih dejavnosti: opravijo dijaki, učitelj pripravi povzetek.

5.4. Razvijanje zmožnosti pisnega izražanja

Naloge za razvijanje zmožnosti pisnega izražanja po navadi temeljijo na predhodni ustni obravnavi besedila. Dijaki najprej tvorijo besedne zveze, krajša besedila; pomembno je, da upoštevamo načelo postopnosti.

Ker se zmožnost pisnega izražanja lahko usvoji le z utrjevanjem, je potrebno za dijake pripraviti veliko različnih nalog. Utrjevanje, ki je sprva vodena dejavnost, naj bi se sčasoma spremenilo v svobodno, ustvarjalno dejavnost.

Usmerjanje dejavnosti, ki razvijajo zmožnosti pisnega izražanja:

- obravnava vzorca besedila → vaje k vzorcu besedila → tvorba novega besedila → vrednotenje → poprava
- tvorjeno besedilo → primerjava tega s podobnim besedilom oziroma vzorcem besedila → vrednotenje → poprava → ponovna tvorba besedila

Nekaj primerov vaj za razvijanje spretnosti pisnega izražanja:

- tvorba povedi: dijake navajamo na izbor primernih besed, na jezikovno pravilnost, na upoštevanje pravopisnih pravil (dijaki urejajo, dopolnjujejo povedi, sestavljanje ...),
- dopolnjevanje nepopolnega besedila: učitelj predstavi nepopolno besedilo, dijaki ga dopolnijo z manjkajočimi podatki,
- krajši opisi in obnove: po navadi sledi predhodni ustni dejavnosti: govor/poslušanje/strnjena obnova,
- tvorba besedila z danimi podatki/izrazi (raba veznikov),
- predstavitev vzorca besedila, s katerim dijaki spoznajo zgradbo in vsebino besedila (npr. življenjepis).

Nekaj primerov vodenega in kreativnega pisanja:

- tvorba besedila po danih navodilih (ob pomoči ključnih besed); dijaki s temi dejavnostmi usvojijo zgradbo besedila,
- tvorba besedila z določenim namenom, znanemu naslovniku (osebno dopisovanje),
- spreminjanje značaja znane osebe (učitelj, sošolec, zgodovinska osebnost),
- ustvarjanje besedila reklamnega spota,
- pisanje pesmi,
- pisanje eseja.

Nadvse pomembno je, da učitelj postopoma navaja dijake k reševanju vedno težjih nalog.

5.5. Razvijanje jezikovnih kompetenc

Bogatenje besedišča

Dijaki bogatijo besedišče tako, da nove besede in izraze spoznavajo v avtentičnih slušnih in pisnih besedilih. Dodatne dejavnosti za bogatenje besedišča:

- umestitev v kontekst (v besedilih, nalogah),
- učenje novih besed,
- uporaba semantičnih polj in oblikovanje »pojmovne karte«,
- uporaba enojezičnih slovarjev,
- spoznavanje leksikalnih struktur in utrjevanje rabe (npr. tvorjenje besed, tvorba zloženkov) ipd.

Razvijanje gramatičnih kompetenc

Dijaki razvijajo gramatične kompetence:

- na induktivni način, s spoznavanjem nove jezikovne snovi, kakor se ta pojavlja v avtentičnih gradivih,
- na induktivni način v besedilih, ki so nastala prav z namenom, da predstavijo gramatične elemente in kategorije, z razlago in nadaljnjimi vajami,
- s predstavitvijo paradigem, table, z njihovo razlago in vajami.

5.6. Književna vzgoja

Pri spoznavanju literarnih besedil razvijajo zmožnosti sprejemanja in tvorjenja besedil, bogatijo znanje predvsem o delih in ustvarjalcih iz madžarske književnosti, oblikujejo svoje vrednote, razvijajo zmožnost presojanja.

V prvem letniku je pri spoznavanju književnih del poudarek na doživljanju, za dijake naj bodo srečanja s književnostjo doživetje. Zaradi tega izbiramo literarna dela, ki bodo predvidoma zanimala dijake. Pomemben dejavnik je tudi aktualnost tematike besedil, zato ne izbiramo samo kanonskih besedil, temveč tudi trivialna. Pri obravnavi besedil z raznovrstnimi metodami in nalogami pripomoremo k njihovemu boljšemu sprejemanju.

V višjih letnikih postaja obravnava književnih besedil bolj podobna obravnavi pri učnih urah materinščine. Z uporabo raznovrstnih tehnik in metod pripravimo dijake na pisne in govorne razčlembne dejavnosti, ki se preverjajo na maturi. Uzavestimo, da

pomenska raven besedila nastane iz odnosa literarnega dela in bralca oziroma da je vsaka interpretacija legitimna. Zato jih navajamo, da predstavijo svoje vtise, misli in mnenje, da olikano poslušajo mnenje sošolcev in ga spoštujejo. Obravnava književnih del je dobra priložnost za razvijanje kreativnosti dijakov.

6. PREVERJANJE IN OCENJEVANJE ZNANJA

Obvezni obliki preverjanja in ocenjevanja znanja sta ustno in pisno vrednotenje.

Preverjanje in ocenjevanje znanja je treba skrbno načrtovati v letni pripravi. Pomembno je, da razlikujemo preverjanje in ocenjevanje in ne uporabimo rezultatov preverjanja za ocenjevanje. Če preverjanje ustreza svojemu namenu, se pri pisnem ocenjevanju izognemo nevarnosti ponavljanja.

Preverjati je treba redno in na različne načine na vseh štirih področjih zmožnosti, preverjamo pa tudi besedišče in funkcionalno rabo jezika. Ustno in pisno preverjanje uporabljamo skladno s prakso poučevanja, v ustreznem razmerju.

Pri ocenjevanju je pomembno, da razen ocen tako pri ustnem kot pri pisnem vrednotenju sporočimo dijakom tudi naš komentar. Tovrstno ocenjevanje omogoča, da bolj osvetlimo znanje in pomanjkljivosti, ki se skrivajo za oceno. Razen tega, da pri tem poskušamo dati čim bolj celovito in realno sliko o napredovanju posameznih dijakov, jih tudi spodbujamo k nadaljnjemu delu oziroma na podlagi pomanjkljivosti dajemo napotke za učinkovito učenje.

Dijake na začetku šolskega leta seznanimo, kaj in kako bomo vrednotili, in predstavimo kriterije posameznih ocen.